

соціально-економічними та екологічними). Це зазначено у Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки [6].

Стратегічне планування і, як результат, стратегія розвитку – це свосвідна дорожня карта розвитку територіальної громади, яка базується на аналізі теперішнього соціально-економічного стану громади, опитування жителів і бізнесу та SWOT-аналізі; визначає стратегічні, операційні цілі, завдання та проекти, через які буде досягнуто стратегічне бачення (візія) територіальної громади у майбутньому.

Першочерговими завданнями нової регіональної політики є прискорення економічного зростання регіонів, підвищення їх конкурентоспроможності на основі ефективного використання внутрішнього потенціалу, створення нових робочих місць, покращення зайнятості населення, створення умов для повернення на батьківщину трудових мігрантів. Саме це може дати швидке та стійке зростання рівня якості життя людини незалежно від того, де вона народилася, де проживає зараз і де буде проживати у майбутньому [6, С. 2].

Перелік використаних джерел:

1. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К. 2017. 121 с.
2. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Тертичка В. М. Стратегічне планування: навч. посіб. Л.: ЗУКЦ, 2008. 138 с.
3. Попадинець Н. М. Роль стратегічного планування в економічному розвитку регіону. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2017 . Випуск 6. с. 16-19. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20176\(128\)/sep20176\(128\)_016_PopadynetsN.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20176(128)/sep20176(128)_016_PopadynetsN.pdf)
4. Романюк С. А. Теорія та практика стратегічного управління: монографія. Київ : НАДУ, 2019. 232 с.
5. Сментина Н. В., Фіалковська А. А. Стратегічне планування місцевого розвитку: навч. посіб. К.: ФОП Гуляєва В.М., 2019. 244 с.
6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серп. 2020 р. № 695. Офіц. вісн. України. 2020.

УДК 348:147

Когут Тетяна

к. п. н., заступник директора з навчально-методичної роботи
Тернопільський фаховий коледж харчових технологій і торгівлі
м. Тернопіль, Україна

Tetiana Kohut

candidate of Pedagogical Sciences

Deputy Director for Educational and Methodological Work
Ternopil Professional College of Food Technology and Trade
Ternopil, Ukraine

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ MODERN APPROACHES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL PURPOSES FOR CREATING PROFESSIONAL COMPETENCES

Сучасний розвиток міжнародних ділових контактів та розширення міжнародного співробітництва в різних сферах діяльності приводять до необхідності володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування спеціалістів будь-якої професії на основі характерних особливостей спеціальності. Навчання студентів іноземної мови за професійним спрямуванням базується перш за все на врахуванні професійних потреб майбутніх фахівців.

Воно має забезпечити наступність у мовній підготовці студентів після шкільного курсу і бути професійно спрямованим [6, с. 238-239].

Мотивацією щодо вивчення іноземних мов слугує професійна потреба студента стати висококваліфікованим фахівцем в обраній ним галузі з умінням спілкуватися іноземною мовою та здобувати інформацію з новітньої зарубіжної літератури. Тому однією із особливостей цієї навчальної дисципліни у закладах вищої і фахової передвищої освіти є її професійно орієнтований характер.

Система навчання іноземної мови будується на системі принципів. Так, Л.С. Панова визначає такі дидактичні принципи: науковості, доступності і посильності, систематичності, свідомості, активності, наочності, індивідуального підходу до студентів, зв'язку теорії з практикою, взаємозв'язку виховання і навчання, мотивація вивчення іноземної мови, професійна спрямованість та інші [3].

Студент повинен розуміти і усвідомлювати, для чого він вивчає іноземну мову і як він може використати здобуті знання у майбутньому. Тобто, кінцева мета навчання повинна відповідати окресленим уявленням студента про його майбутню професійну діяльність, стимулювати потребу студента у вивченні іноземної мови як запоруки стати освіченою, культурною, професійною, конкурентноспроможною та успішною людиною [6].

У випадку, коли вищезазначені принципи навчання мови не реалізуються, навчальний процес обмежується лише перекладом текстів та аналізом граматичних явищ і різноманітних конструкцій. Коли ж принципи реалізуються достатньою мірою, студент має можливість оволодіти професійною та комунікативною компетенцією, здатністю творчо та ініціативно брати участь у спілкуванні, розвивати професійно важливі якості особистості, що є ключовою ланкою сучасної особистісно-орієнтованої професійної освіти [6, с. 241].

Особливим у професійно орієнтованому вивченні іноземної мови у студентів нашого навчального закладу майбутніми маркетологами, товарознавцями, рестораторами, отельєрами і техніками-технологами є те, що студенти, крім загальнонавчальної міжстильової лексики, вивчають лексику, яка є властивою для певної професійної групи, тобто ту лексику, яка використовується у маркетингу, підприємстві, торгівлі і біржовій діяльності, харчових технологіях та в готельно-ресторанній справі.

Студенти спеціальності «Готельно-ресторанна справа» свідомі того, для просування по кар'єрних сходах в індустрії гостинності, потрібні знання іноземних мов. Готельно-ресторанна сфера і туризм передбачають зустріч іноземних гостей. У цьому випадку знання мов швидше є обов'язком, а не перевагою. Знання іноземних мов дозволяють краще опанувати свою професію, дають можливість всесторонньо розвиватись, дозволять краще зрозуміти себе і глибше пізнати навколишній світ. Іноземні мови дозволять рестораторам, отельєрам, маркетологам, товарознавцям брати участь у міжнародних проєктах, виставках і форумах, дадуть можливість укласти вигідні угоди, створять перспективи для популяризації українських звичаїв, традицій і, звичайно, ознайомлять з багатогранністю національної кухні [2].

У процесі вивчення іноземної мови студенти виконують різноманітні види завдань, а саме: зрозуміти текст, отримати необхідну інформацію, перекласти або реферувати необхідний матеріал, скласти діалог, висловитись по тій чи іншій темі, дати розгорнуту відповідь на питання.

Студенти повинні володіти навичками як усного, так і письмового перекладу з іноземної мови на рідну та навпаки, знати особливості культури, звичаї, обряди країн, мова яких вивчається; використовувати словники і довідковий матеріал при перекладі; вміти стисло і точно висловлювати думки рідною та іноземною мовами.

Моделювати іншомовне середовище і стимулювати до спілкування іноземною мовою дозволяють підручники, різноманітні наочні посібники, аудіо- та відеоматеріали, комп'ютерні та технічні засоби.

Сьогодні все більшого поширення набувають інтерактивні методи навчання. Ми підтримуємо висловлену думку щодо суті інтерактивного навчання в тому, що навчальний

процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії викладача і всіх студентів. Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, вирішення певних проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації [4].

Саме елементи інтерактивної роботи можна застосовувати для розвитку мовних та мовленнєвих компетенцій з іноземної мови на основі навчального матеріалу з фахових дисциплін. Слушною є думка про те, що ми маємо приклад поєднання інформаційного професійного навантаження та його інтерпретація засобами іншомовного спілкування.

Безперечним лідером такого поєднання є бінарні заняття зі спеціальних дисциплін та занять з іноземної мови [5].

Рольова гра на заняттях з іноземної мови, що імітує майбутню професійну діяльність, сприяє виробленню у студентів професійних вмінь і навичок. Рольова гра дозволяє тим, хто навчається, не тільки відчувати себе у певній комунікативній ролі, а й виявити свої емоції, інтелектуальні здібності, творчу уяву та креативність [1].

Досвід показує, що найбільш ефективними прийомами оволодіння іншомовним матеріалом є так звані умовно природні ситуації, які займають важливе місце у мовній підготовці фахових молодших бакалаврів. На прикладі Тернопільського фахового коледжу харчових технологій і торгівлі практикуються такі мовні ситуації як «Зустріч гостей у ресторані», «Оформлення замовлення», «В готелі», «Ділові переговори», «Бізнес-зустріч», «Обговорення меню», «У кондитерській» та інші. Такі форми роботи сприяють активізації фахової лексики, розвитку вмінь і навичок діалогічного і монологічного мовлення.

Особливістю навчання іноземної мови за професійним спрямуванням є максимальне врахування специфіки професійної сфери.

Потрібно наблизити зміст та методи навчання до практичних потреб студентів, з обов'язковим урахуванням їхніх інтересів та необхідної мотивації. Доцільно використовувати інтерактивні методи навчання, які дозволяють наблизити навчання до реальних умов та сприяють всебічному розвитку студентів [6, с. 245].

На сьогоднішній день найпоширенішим та дієвим методом викладання і навчання іноземних мов, безперечно, є комунікативно орієнтований, який максимально наближений до реальних умов іншомовного середовища. Одним із засобів реалізації цього методу є активне застосування комп'ютерних технологій.

Відзначається високий рівень мотивації студентів до навчання у випадках, коли студентам надається можливість за допомогою інформаційних технологій представляти результати цікавого для них проєкту, що виконувався під керівництвом викладача.

Питання інтеграції Інтернету в освіту і зокрема, застосування його у навчанні іноземним мовам, на сьогодні досить актуальне. Інтернет створює унікальну можливість користуватися автентичними текстами, слухати і спілкуватися з носіями мови, тобто він створює природне мовне середовище. Особливо важливу роль глобальна мережа має для самостійної роботи студентів, спонукаючи їх до пошукової та творчої діяльності.

Отже, сучасні підходи і особливості викладання іноземної мови за професійним спрямуванням мають бути професійно орієнтованими і наближеними до практичних потреб студентів, базуватися на врахуванні їхніх професійних потреб і сприяти їхньому успішному професійному майбутньому.

Перелік використаних джерел:

1. Азарова Н.В., Інтерактивне навчання і технології навчання майбутніх працівників/Н.В. Азарова// Психолог-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. –Умань: ПП. Жовтий О.О., 2011. – Випуск 39. – Частина 2, с 7-13.
2. Когут Тетяна, Знання іноземних мов – запорука успішної кар'єри в готельно-ресторанному бізнесі і туризмі. // Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інновації розвитку харчових технологій та індустрії гостинності в контексті сучасних тенденцій готельно-ресторанного бізнесу», 2020 – с. 13-14.

3. Лебедева М.О. Особливості викладання англійської мови професійного спрямування студентам юридичного факультету// М.О. Лебедева// Матеріали конференції: Сучасні методи викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі. – К., 2013, НТЦУ «КПШ». – с. 204-213.
4. Пометун О.І., Сучасний урок. Інтегровані технології навчання: науково-методичний посібник./ О.І. Пометун, Л.В. Пироженко./за ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К. 2004. – 192с.
5. Савченко Юлія, Інтеграція навичок іншомовного спілкування в систему викладання спеціальних дисциплін. – Фахова передвища освіта, Київ, 2019, випуск 1 (48), с. 43.
6. Шумило І.І, Особливості викладання англійської мови за професійним спрямуванням студентам юридичних спеціальностей. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. – № 2, 2015, с. 240.

УДК 657.212:336.27

Кононенко Поліна
магістрант, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна

Гордієнко Микола
кандидат економічних наук, професор
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна

Polina Kononenko
undergraduate, specialty 071 «Accounting and Taxation»
Sumy National Agrarian University
Sumy, Ukraine

Mykola Hordiienko
Candidate of Economic Sciences, Professor
Head of the Department of Accounting and Taxation
Sumy National Agrarian University
Sumy, Ukraine

**АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ЗА
БАГАТОФАКТОРНОЮ МОДЕЛЛЮ ДЮПОНА
ANALYSIS OF THE EFFICIENCY OF THE USE OF CAPITAL ACCORDING TO
THE MULTIFACTOR DUPON MODEL**

На сьогодні процеси глобалізації економік розвинених країн та сучасні світові економічні тенденції наглядно підтверджують, що в умовах високого рівня фінансових ризиків, суттєвого впливу на діяльність господарюючих суб'єктів мають кризові чинники, однією з головних проблем ефективного функціонування підприємств є відсутність забезпечення достатніми ресурсами, зокрема фінансовими.

Виходячи з цього, однією із пріоритетних передумов існування та економічного зростання будь-якого підприємства є наявність власного капіталу.

Поняття «капітал» асоціюється з поняттям «власність». На дату створення підприємства його стартовий капітал втілюється в активах, інвестованих засновниками (учасниками) і представляє собою вартість майна підприємства. Капітал, це одна із фундаментальних економічних категорій; це вартість здатна створювати додану вартість; це все, що здатне проносити дохід, чи ресурси, створені людьми для виробництва.

Власний капітал це не лише підґрунтя створення підприємства, а й фактор його стабільності, ефективності діяльності, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості.